



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis  
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros  
partitum**

**Laymann, Paul**

**Moguntiae**

De Iudice.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-40716**

sententiæ, quod talis dolor in Sacram. sufficiat, quia opposita sententia negans attritionem sufficientem valde improbabilis est: quia sequeretur hominem nunquam iustificari per ipsam susceptionem Sacramenti Pœnitentiæ, cum iam ante per contritionem eum iustificatum esse oporteret, quod tanquam improbile communiter iam rejicitur. 13.

*De Medico & Chirurgo.*

**M**edicus in curando infirmum sequi debet sententias certas & securas, relictis incertis ac dubijs. Ratio; quia Medici officium & lex charitatis ita postulat, ut adhibeantur remedia, quæ ad propositum sanitatis finem magis idonea sunt, id est, profutura non obfutura iudicantur.

Quod si nulla nisi dubia & periculosa medicamenta suppetant, & Medicus intelligat, certò moriturum infirmum, nisi medicamentum adhibeatur, non carens quidem periculo accelerandæ Mortis, iunctum tamen cum probabili spe conferendæ sanitatis, adhibere poterit. Adrian. ex Galeno. 14.

*De Iudice in Causa dubia.*

**I**udex debet sententiam ferre, quæ inspectis allegationibus & probationibus, probabilior iurique conformior est, 1. Quia iudicis officium est partibus litigantibus sententiam dicere secundum merita causæ: est autem per se notum, eam litigantium partem, quæ causam suam in iudicio secundum leges & rationes probabilius defendit, potiore iure mereri. Ergo.

Nota. Iudicem non secundum benevolentiam  
iudicare



iudicare debere iuxta regulam 12. in 6. In iudicio non est acceptio personarum habenda. 14.

Quod si causæ & rationes hominum litigantium æqualis sint, tunc iudex allegare potest eam ad superiorem vel arbitros partium consensu statuere, vel compositionē suadere, vel vni dimidiū, alteri alterū dimidium iuris aut rei, de qua lis est, adiudicare.

Probabilior verò causa ceteri debet illa 1. cui lex eo loco recepta assistit. Nam *iudex in mandatis habet, vt secundum leges iudicet.* l. nemo. C. de sentent. Adde iudicem defectum scientiæ advocatorum & litigatorum supplere posse ac proferre, quod scit legibus ac iuri publico convenire, iuxta Abb. in c. Raynutius, num. 11. de testam. vbi ait. *Vbicunq; aliquod ius ex deductis in iudicium competit parti, licet pars ignoret, potest & debet Iudex ex officio supplere, cum ipsi notorium sit.* Quæ ad facta pertinent, illa ex notitia proferre debet, quæ ex actis & instrumentis accepit.

2. Quam loci consuetudo tuetur, iuxta l. 1. C. quæ sit longa consuetudo. Nam in dubio *Optima est legum interpretis consuetudo.* leg. si de interp. ff. de legib.

3. Quam Doctores eo causarum genere bene periti communiter sequuntur. 4. Quam firmiter rationum momenta stabiliunt. 5. Si cætera paria sunt, benigniora proferri debent, iuxta reg. 56. ff. *quod promissori favet, vt in casu dubio minus astringatur.* Item, quod fidei & Religioni, atq; animæ saluti conducit: nam tales causæ, quam maximè favorabiles esse solent, *summa enim ratio est quæ pro religione facit,* l. sunt personæ. ff. de religiof. Præterea, *cum partium iura obscura sunt, Reo potius favendum est quam Actori.* reg. 11. in

6. Quare Actore non demonstrante, Reus absolvi debet,



debet, non quidem pronunciando ipsum innocentem esse, sed crimen de eo demonstratum non fuisse.

*De Advocato.*

**N**Ota. Hæc quæ de Iudice dicta, de Advocato 17  
dici non possunt, quia Advocati officium non est definire, seu ius dicere inter partes contendentes, sed parti vni litigantium assistere. Consequenter si Advocatus causam clientuli non manifeste iniquam, sed probabilem iudicet, licite eius causam suscipit, etsi causam adversariam probabiliorem, & facilius obtinendam arbitretur. Nam quotiescunq; causa dubia seu controversa est, permittitur parti litem cum aduersario contestari; atque propositis iuribus ac rationibus suis, iudicis dirimentis sententiam postulare. *Potest autem qui per alium, quod potest facere per seipsum. reg. 68. in 6.* Nam ideo iura Advocatum permittunt, vt sit vicarius partis litigantis.

Cæterum Advocatus causam dubiam suscipiens, 18  
debet 1. inspicere diligenter causæ æquitatem, & si iniustam comperiat, non suscipiat patrocinium, alioquin tanquam concausa ad compensationem damni parti læsæ obligatus erit. 2. Vt sincere aperiat clienti, quantam probabilitatem & spem victoriæ obtinendæ habeat, alias si spe inani & sumptibus frustraneis clientem involuat, ad compensationem damni obligatur. 3. Vt paratus sit abstinere & clienti significare, quam primum in progressu litis iniquitatem deprehenderit.

His adde 1. Si bonâ fide & probabili ignorantia 19  
ductus Advocatus causæ patrocinium suscepit,  
& po-